

УДК: 378.14.015.62

DOI 10.32626/2413-2578.2020-16.188-201

**Л.І. Нічуговська,**

[lilia-nichugovska@ukr.net](mailto:lilia-nichugovska@ukr.net)

<https://orcid.org/0000-0002-3704-8126>

**Л.М. Ніколенко**

[l.nikolenko1@gmail.com](mailto:l.nikolenko1@gmail.com)

<https://orcid.org/0000-0001-8708-3117>

## ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

**Відомості про авторів:** Нічуговська Л.І., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Дніпро, Україна. У колі наукових інтересів: педагогічний менеджмент, проблеми формування професійної мобільності, готовності до професійної діяльності майбутніх педагогів галузі спеціальної освіти. E-mail: [lilia-nichugovska@ukr.net](mailto:lilia-nichugovska@ukr.net)

**Ніколенко Л.М.,** кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки та спеціальної освіти Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Дніпро, Україна. У колі наукових інтересів: професійна підготовка майбутніх педагогів галузі спеціальної освіти, інноваційні підходи до питань виховання та корекції розвитку дітей з особливостями психофізичного розвитку. E-mail: [l.nikolenko1@gmail.com](mailto:l.nikolenko1@gmail.com)

**Contact: Nichuhovskaya L.,** doctor of pedagogical sciences, professor, professor of department of pedagogics and special education of Oles Honchar Dnipro National University, Dnepr, Ukraine. In the circle of scientific interests are pedagogical management, problems of forming professional mobility, readiness to professional activity of future teachers for the special education.

**Nikolenko L.,** PhD of Pedagogy, associate professor, chairperson of the Department of Pedagogy and Special Education of Oles Honchar Dnipro National University, Dnepr, Ukraine. In the circle of scientific interests are professional preparation of future teachers of the special education, innovative going near the questions of education and correction of development of children with the features of psychological development.

**Відомості про наявність друкованих статей на дану тематику.**  
**Нічуговська Л.І.** Розвиток готовності майбутніх педагогів до інклюзивного навчання в умовах магістратури. Ukrainian Professional

Education, 2019. №1(5). С.33-40. **Нічуговська Л.І.** Педагогічний менеджмент у формуванні творчого потенціалу майбутніх соціальних педагогів в умовах магістратури. Вісник ЧНУ, серія «Педагогічні науки», 2019. №3. С.101-107. **Нічуговська Л.І.** Педагогическое взаимодействие в системе подготовки будущих социальных педагогов к инклюзивному образованию // Взаимодействие на преподавателя и студента в условия на университетское образование: теории, технологии, управление. Габрово. 2019. С.238-243. **Ніколенко Л.М.** Проблема формування громадянської компетентності у дітей із затримкою психічного розвитку в інклюзивному середовищі. Науковий журнал «Молодий вчений». 2019. №7 (71). Херсон : ВД «Гельветика», 2019. С. 268-272. **Ніколенко Л.М.** Соціальна значущість ціннісних орієнтацій особистості у професійному становленні корекційного педагога. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля: Серія «Педагогіка і психологія». №1(15). 2018. С. 162-169. **Ніколенко Л.М.** Формування слухового сприйняття дошкільників із загальним недорозвитком мовлення засобами психолінгвістичної гри. «Наука і освіта (Science and education)» науково-практичний журнал. Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського, гол. ред. Чебикін О. Одеса, 2017. № 10. С.147-153.

**Нічуговська Л.І., Ніколенко Л.М. Педагогічний менеджмент у розвитку інтегральної компетентності майбутніх фахівців галузі спеціальної освіти в умовах магістратури.** Розглянуто теоретичні результати дослідження щодо застосування педагогічного менеджменту в контексті розвитку інтегральної компетентності майбутніх фахівців галузі спеціальної освіти в умовах магістратури. Виокремлено основні функції педагогічного менеджменту (планово-прогностична, інформаційно-аналітична, мотиваційно-цільова, організаційно-виконавча, контрольна-діагностична, регулятивно-корекційна, функція організації інтегральної підготовки студентів магістратури); принципи, на які варто спиратися викладачам у формуванні інтегральної компетентності майбутнього педагога галузі спеціальної освіти. З'ясовано, що розвиток інтегральної компетентності студентів галузі спеціальної освіти є складним особистісно-діяльним утворенням, що має компонентний характер і включає такі складники: мотиваційний; когнітивно-змістовий; операційно-діяльній; гуманістично-креативний. Автори статті вважають, що розвиток інтегральної компетентності в умовах магістратури – це багатоаспектний процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців, динаміка якого обумовлена науково-пізнавальним, проектно-моделювальним та діяльнісно-творчим рівнями. Цей процес передбачає забезпечення професійно особистісного самовираження майбутніх педагогів галузі спеціальної освіти, перехід до студентоцентрованого підходу в організації навчального процесу та його

орієнтацію на виявлення доцільної освітньої траєкторії для кожного магістранта, створення в освітньому процесі середовища активного навчання та умов для розвитку творчого потенціалу студентів засобами інноваційних та інформаційно-комунікативних технологій.

**Ключові слова:** педагогічний менеджмент, майбутні фахівці галузі спеціальної освіти, інтегральна компетентність, фахові компетентності, програмні результати навчання.

**Ничуговська Л.И., Николенко Л.Н. Педагогический менеджмент в развитии интегральной компетентности будущих специалистов отрасли специального образования в условиях магистратуры.** Рассмотрены теоретические результаты исследования по применению педагогического менеджмента в контексте развития интегральной компетентности будущих специалистов отрасли специального образования в условиях магистратуры. Выделены основные функции педагогического менеджмента (планово-прогностическая, информационно-аналитическая, мотивационно-целевая, организационно-исполнительская, контрольно-диагностическая, регулятивно-коррекционная; принципы, на которые стоит опираться преподавателям в формировании интегральной компетентности будущего педагога сферы специального образования. Установлено, что развитие интегральной компетентности студентов сферы специального образования является сложным личностно-деятельностным образованием, имеет компонентный характер и включает такие составляющие: мотивационный; когнитивно-содержательный; операционно-деятельностный; гуманистически-креативный. Авторы статьи считают, что развитие интегральной компетентности в условиях магистратуры – это многоаспектный процесс формирования профессиональной компетентности будущих специалистов, динамика которого обусловлена научно-познавательным, проектно-моделирующим и деятельно-творческим уровнями. Этот процесс предусматривает обеспечение профессионально личностного самовыражения будущих педагогов сферы специального образования, переход к студентоцентрированному подходу в организации учебного процесса и его ориентацию на определение целесообразной образовательной траектории для каждого магістранта, создание в образовательном процессе среды активного обучения и условий для развития творческого потенциала студентов средствами инновационных и информационно-коммуникативных технологий.

**Ключевые слова:** педагогический менеджмент, будущие специалисты сферы специального образования, интегральная компетентность, профессиональные компетентности, программные результаты обучения.

**Nichugovskaya L., Nikolenko L. Pedagogical management in the development of integral competence of future specialists in the field of special education in terms of magistracy.** The theoretical results of the

research on the application of pedagogical management in the context of the development of the integral competence of future specialists in the field of special education in terms of magistracy are considered. The basic functions of pedagogical management (planning, prognostic, information-analytical, motivational-target, organizational-executive, control-diagnostic, regulatory-corrective of the organization of integral preparation of students of the magistracy) are separated; principles that teachers should rely on to build the future competency of the future special education teacher. It is found that the development of integral competence of students in the field of special education is a complex personality-activity education, which has a component nature and includes the following components: motivational; cognitive-content; operating activity; humanistic and creative. From the point of view of the authors, the higher rankings among personality traits as indicators of the development of students' integral competence have the following qualities: responsibility; active participation in the life of the student scientific society, introduction to practical (quasi-professional) activity; ability to interact as a mechanism of self-improvement and self-development and a form of communication; the ability to implement tolerance and humanity in the context of contemporary multiculturalism based on universal values. The authors of the article believe that the development of integrated competence in the magistracy is a multidimensional process of formation of professional competence of future specialists, the dynamics of which is determined by several levels, namely: scientific, cognitive, project-modeling and activity-creative. It is proved that revealing the essence of integral competence, defining its content, structural components, criteria, levels of development is reflected in the program results of training. The development of the integrated competence of future specialists in the field of special education in the magistracy will be more effective provided the introduction of pedagogical management as a system of scientifically sound strategies, principles, methods, tools, organizational forms and technological content. This involves providing professional and personal expression of future special education teachers, transition to a student-centered approach in the organization of the educational process and its orientation to identify the appropriate educational trajectory for each undergraduate, creation of an environment of active learning and conditions for the development of creative potential of students -communication technologies.

**Key words:** pedagogical management, future specialists in the field of special education, integral competence, professional competences, program results of training.

**Постановка проблеми.** Розвиток інтегральної компетентності студентів – майбутніх педагогів галузі спеціальної освіти в процесі магістерської підготовки є не лише одним із важливих практичних питань, а й теоретичних у тому числі, як чинник, що забезпечує підвищення якості освітніх послуг у закладах вищої освіти (ЗВО).

Доцільно зазначити, що, з одного боку, студенти магістратури – це здобувачі вищої освіти, які представляють категорію більш дорослих, професійно орієнтованих студентів, що поєднують навчальну та, за можливістю, професійну діяльність, яким притаманне уміння самостійно опановувати нове і, певною мірою, мати уявлення щодо вибраної професії.

З іншого боку, проведений аналіз наукових джерел та організації змісту інтегральної підготовки майбутніх педагогів у галузі спеціальної освіти в умовах магістратури уможливорює виявлення протиріччя між новими суспільними вимогами до інтегральної компетентності в контексті європейської інтеграції та переважанням традиційного підходу до професійно орієнтованої підготовки студентів у ЗВО без урахування необхідності забезпечення їхньої конкурентоздатності як на вітчизняному, так і на міжнародному ринку праці.

При цьому важливим є усвідомлення, що підвищення рівня компетентності студентів дозволяє забезпечити достатньо високий рівень інтегральної компетентності майбутнього фахівця на ринку праці за рахунок розвитку інтелекту, професіоналізму, здатності до творчої діяльності, управлінської компетенції, інтегральної мобільності тощо.

Водночас, формування інтегральної компетентності майбутнього педагога в галузі спеціальної освіти обумовлено проблемою інклюзивного навчання, в основі якої – пошуки раціональних шляхів реалізації можливостей для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) навчатися у закладах загальної освіти за власною освітньою траєкторією. При цьому особлива увага акцентується на соціально педагогічних аспектах інклюзії в новій українській школі, зокрема, на організації освітнього та корекційно-розвивального процесу для учнів з ООП з урахуванням питань адаптаційного характеру їх освітнього середовища.

У цьому аспекті особливої значущості набуває розробка практико орієнтованої стратегії комунікації на основі домінування принципу педагогічної взаємодії «викладач – магістранти» в контексті розвитку інтегральної компетентності фахівців спеціальної освіти. Останнє передбачає: відповідно до принципів педагогічного менеджменту виявлення концептуальних ідей, підходів, педагогічно значущих факторів, що обумовлюють специфіку, змістове наповнення, технологічне й методичне забезпечення освітнього процесу в системі магістерської підготовки, що й актуалізує проблему дослідження.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Теоретичний аналіз наукових джерел засвідчив зростання інтересу до підготовки фахівців у галузі спеціальної освіти до інтегральної діяльності в умовах інклюзивного навчання, що знайшло відображення у фундаментальних працях філософсько-освітнього та методологічного змісту. Зокрема, аналіз загальних підходів до організації підготовки фахівців педагогічного

профілю у вищій школі представлено у наукових працях В. Андрущенко, І. Зязюна, В. Кременя, В. Лугового, С. Сисоєвої та інших.

Теоретичні положення про розвиток особистості та її формування в діяльності розглянуто в працях О. Асмолова, І. Беґа, Л. Виготського, Г. Костюка, О.иЛеонтєва, С. Рубінштейна та інших вчених.

Питання організації та розробці стратегій супроводу інклюзивного навчання дітей з ООП відображені у дослідженнях зарубіжних та вітчизняних науковців, а саме: D. Armstrong, A. Chambers, J. Deppler, L. Flogian, D. Goodlley, J. Rix, N. Waldron, С. Альохіної, В. Бондаря, В. Гладуша, І. Дмитрієвої, А. Колупаєвої, І. Луценко, О. Мартинчук, С. Миронової, М. Симаго, В. Синьова, А. Шевцова та інших.

Різноманітні підходи до реалізації компетентнісного підходу в процесі профільної підготовки майбутніх педагогів представлені в дослідженнях Н. Бібік, В. Кузьміної, О. Пометун, С. Сисоєвої, А. Хуторського та ін., тоді, як шляхи розвитку інтегральної компетентності фахівців галузі спеціальної освіти розглянуто в роботах І. Калініченка, А. Колупаєвої, Л. Романовської, Н. Кривоконь, О. Москалюк та інших вчених.

Проблеми впровадження педагогічного менеджменту як теорії і практики управління освітньою діяльністю представлені у працях В. Кальнеєва, В. Крижко, Є. Павлютенкова, Л. Кравченко та інших.

Проте, не дивлячись на велику увагу вчених до проблеми підготовки студентів в умовах магістратури, залишаються неохопленими питання щодо більш предметного використання педагогічного менеджменту в контексті розвитку інтегральної компетентності майбутніх педагогів галузі спеціальної освіти.

**Мета статті** полягає у теоретичному обґрунтуванні та виявленні дієвих напрямів педагогічного менеджменту, спрямованих на розробку практико орієнтованої стратегії комунікацій на основі домінування принципу педагогічного партнерства в контексті розвитку інтегральної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти.

**Виклад основного матеріалу.** Зростання ролі людського фактору в перетворенні сучасного суспільства на демократичних засадах, подальша гуманітаризація та гуманізація його основ виокремлює проблему інтеграції дітей з ООП в заклади загальної освіти шляхом створення належних умов для якісної інклюзивної освіти. Усвідомлення значущості цього процесу актуалізує потребу у педагогах нового типу, здатних до соціально-педагогічної діяльності з високим рівнем інтегральної компетентності та соціальної педагогічної мобільності. При цьому, деякі дослідники (В. Андрущенко, Л. Амірова, О. Безпалько, В. Гринько та ін.) вважають, що професійна мобільність – одна з необхідних характеристик фахівця будь-якої сфери соціальної практики, що пов'язує якість його інтегральної компетентності та рівень його майбутньої успішності. Водночас, на думку інших (В. Гладуш, А. Колупаєва, О. Москалюк, В. Синьов та ін.),

інтегральна компетентність педагога галузі спеціальної освіти – це складна системна характеристика особистості та діяльності. Остання реалізується на практиці шляхом раціонального поєднання професійних компетенцій (ціннісно-мотиваційних, когнітивних, соціально-психологічних, діяльнісних), формування яких сприяє зростанню конкурентоздатності випускників на ринку праці та їх успішній адаптації у професійній діяльності.

Вищезначене корелює з концепцією Л. Кондрашової [3] «Формування вчителя – професіонала та громадянина», у якій представлена система положень, що базується на педагогічних теоріях, досвіді та конкретизує образ сучасного вчителя-професіонала, громадянина та його формування в умовах університетської освіти.

Квінтесенція цієї концепції полягає у забезпеченні єдності та цілісного розвитку моральних і психологічних якостей на основі двохаспектності цілепокладання, усвідомлено емоційного засвоєння професійно моральних цінностей, реалізації особистісно-діяльнісного та проблемного підходів шляхом моделювання ситуацій у навчальному процесі та активних дій студентів в умовах професійного вибору і творчого підходу до розв'язання нестандартних завдань.

Доцільно зазначити, що все викладене вище значною мірою корелює із сучасною системою управління магістерською підготовкою на основі педагогічного менеджменту.

В теорії управління особливе місце відведено педагогічному менеджменту, який базується на студентоцентрованому підході, що передбачає не прямолінійний вплив, а створення умов для комфортного співробітництва викладачів і студентів в процесі досягнення цілей сумісної діяльності.

Педагогічний менеджмент (від англійського management – управління) – система науково обґрунтованих стратегій, принципів, методів, засобів, організаційних форм та технологічних прийомів управління освітнім процесом, спрямованих на підвищення якості його функціонування.

Аналіз літературних джерел [1, 2] дозволив виокремити в контексті мети дослідження основні функції педагогічного менеджменту, до яких можна віднести:

– планово-прогностичну функцію, що забезпечує поєднання перспективного прогнозування та поточного планування в організації навчально-пізнавальної діяльності студентів магістратури;

– інформаційно-аналітичну функцію, що передбачає підвищення ефективності управлінської діяльності викладачів закладів вищої освіти в умовах демократизації на основі підбору інформації, яка повинна бути достатньою за обсягом та узгодженою з потребами та можливостями кожного студента;

– мотиваційно-цільову функцію, яка передбачає стимуляцію до досягнення бажаного результату у відповідності з індивідуальними а колективними цілями всіх учасників навчального процесу;

– організаційно-виконавчу функцію, яка може бути віднесена до кожного циклу управління і передбачає реалізацію особистісно-орієнтованої моделі організації начальної діяльності майбутніх соціальних педагогів;

– контрольнo-діагностичну функцію (аналіз, самоаналіз, рефлексія) студентів і викладачів;

– регулятивно-корекційну функцію організації інтегральної підготовки студентів магістратури.

Останнє передбачає усвідомлення та реалізацію викладачами в процесі інтегральної підготовки таких принципів педагогічного менеджменту:

– принцип рольової перспективи у формуванні творчого потенціалу майбутнього соціального педагога [1];

– принцип автономізації управління як чинник психолого-педагогічної підтримки, саморозвитку індивідуальності студентів;

– принцип цільової гармонізації інтелектуального і емоційного факторів навчання [5];

– принцип узагальненого консенсусу;

– принцип індивідуального підходу до управління навчальним процесом;

– принцип цілісності та співробітництва;

– принцип поваги та довіри до студентів.

Системне поєднання функцій та принципів педагогічного менеджменту передбачає перш за все з'ясування вимог до знань та педагогічних умінь, які сприяють формуванню загальних і фахових компетентностей, опанування якими забезпечує достатній рівень інтегральної компетентності як основи розвитку конкурентоздатності майбутнього фахівця галузі спеціальної освіти.

Доцільно зазначити, що інтегральна компетентність розглядається нами як риса особистості майбутнього педагога, тоді як розвиток інтегральної компетентності – це стан, що раціонально поєднує у своєму змісті творчі здібності, можливості до створення нового або перетворення раніше пізнаного, здатність до прийняття певної соціальної позиції з відповідною системою цінностей, спрямованість на самозміни при необхідності усвідомлення сенсу нової сфери діяльності, виявленні вибірковості, рефлексії та вольової саморегуляції. Одночасно це складне особистісне утворення студента магістратури виступає важливою характеристикою його педагогічного професіоналізму.

Отже, розвиток інтегральної компетентності студентів магістратури до реалізації інклюзивної освіти є складним особистісно-діяльнісним утворенням, що має компонентний характер і включає такі складники:



- мотиваційний як поєднання ціннісних орієнтацій сенсу, мотивів інтегральної діяльності та прийняття цінностей інклюзивної освіти;
- когнітивно-змістовий як сукупність теоретичних і методичних знань, що сприяють створенню студентами індивідуальної системи базових знань з різних дисциплін магістерської підготовки, опануванню загальними і спеціальними вміннями та розвитку тих якостей особистості, які забезпечують реалізацію процесуально-діяльнісного перебігу її пізнавальних функцій, обумовлених специфічними особливостями майбутнього фахівця галузі спеціальної освіти;
- операційно-діяльнісний як сукупність аналітико-прогностичних, проєктивних, корекційно-педагогічних та комунікативних умінь для реалізації інклюзивного освітнього процесу;
- гуманістично-креативний як можливість опанування гуманістичними цінностями, педагогічним світоглядом, соціально-педагогічною взаємодією, професійно-значущими якостями, серед яких: толерантність, емпатія, відповідальність, рефлексія.

Важливим є усвідомлення, що не зважаючи на відмінності у змісті та специфіці виявлення, всі компоненти розвитку інтегральної компетентності діалектично пов'язані та співзалежні. При цьому, кожен компонент характеризується критеріями та показниками, які дозволяють оцінювати динаміку розвитку цього складного особистісного утворення.

Оцінка інтегральної компетентності майбутніх педагогів до реалізації ідей інклюзії здійснюється за наступними критеріями: мотиваційним, когнітивним, операційним, гуманістично-креативним та показниками, що обумовлені такими якостями особистості, як самостійність, цілісність, суб'єктність, пріоритет духовних цінностей, здатність до саморегуляції, емоційна стійкість, самоідентичність, адекватність самооцінки, здатність бути творцем свого життя, володіючи внутрішньою свободою й відповідальністю за результат професійної діяльності тощо. Доцільно зазначити, що всі вищезначені якості певною мірою слугують показниками розвитку інтегральної компетентності студентів магістратури до інклюзивної освіти. Водночас, на наш погляд, більш високий рейтинг серед якостей особистості як можливих показників розвитку інтегральної компетентності студентів до майбутньої діяльності мають такі якості:

- відповідальність, тому що саме в основі утворення цієї якості лежить механізм інтеріоризації, тобто вбудовування зовнішніх вимог суспільства у внутрішню структуру мотивації, що виступає як активатор інтегральної діяльності;
- активна участь в житті студентського наукового співавторства, введення в практичну (квазіпрофесійну) діяльність;
- здатність до взаємодії як механізму самовдосконалення й саморозвитку та формулю спілкування;
- здатність до реалізації настанов толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності на основі загальнолюдських

цінностей.

Отже, розвиток інтегральної компетентності в умовах магістратури – це багатоаспектний процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців, динаміка якого обумовлена декількома рівнями, а саме: науково-пізнавальним, проектно-моделювальним та діяльнісно-творчим.

Виокремлені рівні розмежовано відповідно до ступеня вираження показників, що в цілому обумовлені фаховими компетентностями як здатністю до реалізації студентами магістратури майбутніх професійних обов'язків за видами діяльності.

Зокрема, на науково-пізнавальному рівні студенти повинні опанувати теорії, концепції, технології навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами, демонструючи ґрунтовні знання методології загальної та корекційної педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості.

На проектно-моделювальному рівні особливої ваги набуває здатність до цілепокладання, проектування, планування, реалізації і діагностики навчального процесу та фахового корегування результатів навчання.

Діяльнісно-творчий рівень передбачає здатність до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінальності мислення та інноваційної діяльності, створення методичного та інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу, розуміння причинно-наслідкових зв'язків й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності, реалізація настанов толерантності та гуманності у контексті сучасної мультиколінеарності на основі загальнолюдських цінностей.

Загалом, розкриття сутності інтегральної компетентності, окреслення її змісту, структурних компонентів, критеріїв, рівнів розвитку знаходить своє вираження у програмних результатах навчання [4] (табл. 1).

**Таблиця 1**

**Відповідність програмних результатів навчання фаховим компетентностям**

Фахові компетентності	Результати навчання			
	знання	уміння	комунікація	автономія і відповідальність
Здатність розуміти новітні тенденції у спеціальній освіті, прогнозувати їх потенційні наслідки та моделювати	Володіти ґрунтовними знаннями предметної галузі, належно використовувати фахову термінологію під час застосування їх	Уміння здійснювати експертизу освітнього середовища, навчальної спеціальної літератури, нормативних положень	Вільно спілкуватися державною мовою та іноземною мовою як усно, так і письмово з усіма учасниками	Приймати обґрунтовані рішення на основі опанованих фахових знань у нових умовах або/та у незнайомому середовищі.

<p>сучасний освітній процес із урахуванням прогресу і досягнень учнів.</p>	<p>на практиці.</p>		<p>освітнього процесу</p>	
<p>Здатність розуміти процеси розвитку та інтеграційні зміни в суспільстві.</p>	<p>Орієнтування у новітніх змінах законодавства щодо освіти осіб з ООП</p>	<p>Уміння створювати належну навчальну атмосферу, мотивувати, стимулювати, мобілізувати, координувати і регулювати діяльність осіб, здійснювати рефлексію професійної діяльності</p>	<p>Здійснювати консультування з питань навчання, виховання та розвитку осіб із порушеннями психофізичного розвитку.</p>	<p>Володіти критичними і самокритичними навичками у створенні доброзичливого психологічного клімату у колективі.</p>
<p>Здатність розуміти і застосовувати методологію освітнього процесу як основу для загальних і конкретних навчальних заходів</p>	<p>Знання закономірностей, історичних та сучасних досягнень у практичній роботі з дітьми, розуміння ролі особистості педагога у роботі з дітьми з ООП</p>	<p>Адаптуватися, генерувати нові ідеї та діяти у нових ситуаціях з урахуванням особливостей соціокультурного середовища й потреб здобувачів освіти</p>	<p>Проявляти емпатію, толерантне ставлення до осіб з ООП, ефективно спілкуватися з учасниками освітнього процесу.</p>	<p>Володіти техніками рефлексії щодо професійної діяльності</p>
<p>Здатність розробляти і здійснювати навчально-виховний процес, який об'єднує людей із особливими освітніми потребами.</p>	<p>Знати та розуміти процеси розвитку й інтеграційні зміни в суспільстві, володіти сучасними методиками навчання та викладання осіб з ООП</p>	<p>Моделювати сучасний освітній процес на основі аналізу новітніх тенденцій у спеціальній освіті, прогнозу їх потенційних наслідків та з урахуванням прогресу і досягнень</p>	<p>Володіти навичками міжособистісної взаємодії з позицій цінунання та поваги учасників освітнього процесу</p>	<p>Планувати та керувати часом для отримання необхідних результатів, що підтверджено своєчасним виконанням плану навчального процесу</p>

		<b>учнів</b>		
<b>Здатність створювати і використовувати електронні освітні програми та on-line сервіси, інтегрувати їх у навчальне середовище</b>	<b>Знати інноваційні технології організації освітнього процесу осіб з ООП</b>	<b>Здійснювати освітні дослідження в різних контекстах, використовуючи навички абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</b>	<b>Використовувати інформаційні і комунікаційні технології педагогічної діяльності, дотримуватися етичних норм і правил поведінки відносно усіх учасників освітнього процесу</b>	<b>Дотримуватися норм академічної доброчесності</b>
<b>Можливість здійснювати освітні дослідження в різних контекстах</b>	<b>Знати психодіагностичні методики, методи психодіагностики, корекції розвитку та обробки емпіричних результатів</b>	<b>Використовувати професійно-профільовані знання до діагностичного обстеження дітей з особливими освітніми потребами</b>	<b>Створювати позитивну навчальну атмосферу, чесний і справедливий морально-психологічний клімат для всіх студентів незалежно від їх соціокультурно-економічного контексту.</b>	<b>Відповідальність за об'єктивність результатів наукових досліджень, представлених у кваліфікаційних роботах</b>
<b>Здатність створювати сприятливий для навчання клімат шляхом розуміння різних ролей учасників освітнього процесу</b>	<b>Знати технології проектування індивідуальних освітніх маршрутів осіб з ООП</b>	<b>Створювати належні умови для здійснення безпечної діяльності та забезпечення охорони здоров'я учасників освітнього процесу у навчально-виховній діяльності.</b>	<b>Добирати і застосовувати ефективні прийоми педагогічної майстерності, вербальні, невербальні та комп'ютерні засоби педагогічної комунікації, технології запобігання та подолання педагогічних конфліктів з метою</b>	<b>Запровадження в аудиторії середовища поваги, взаємодії та співпраці</b>

У контексті вищенаведеної інформації, представленої у табл. 1, доцільно зазначити: у процесі реалізації педагогічного менеджменту важливим є чітке визначення вимог до студентів магістратури, майбутніх фахівців галузі спеціальної освіти, що обумовлені рівнем спрямованості фахових компетентностей магістра як здатності до реалізації професійних обов'язків за видами діяльності, а саме:

- управління колективом у сфері майбутньої професійної діяльності на основі толерантного сприйняття соціальних, етнічних, конфесійних та культурних відмінностей;

- здійснення професійної та особистісної самоосвіти, проектування подальшого освітнього маршруту і професійної кар'єри;

- управління проектною діяльністю дітей з ООП;

- участь у проектуванні нормативно-правового поля освіти осіб з ООП;

- проектування і реалізація культурно-просвітницьких програм формування толерантного ставлення до осіб з ООП, взаємодія в процесі їх адаптації та інтеграції у суспільство.

**Висновки.** Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що розвиток інтегральної компетентності майбутніх фахівців галузі спеціальної освіти в умовах магістратури буде більш ефективним за умови впровадження педагогічного менеджменту як системи науково обґрунтованих стратегій, принципів, методів, засобів, організаційних форм та технологічного контенту. Це передбачає забезпечення професійно особистісного самовираження майбутніх педагогів галузі спеціальної освіти, перехід до студентоцентрованого підходу в організації навчального процесу та його орієнтацію на виявлення доцільної освітньої траєкторії для кожного магістранта, створення в освітньому процесі середовища активного навчання та умов для розвитку творчого потенціалу студентів засобами інноваційних та інформаційно-комунікативних технологій.

**Перспективи подальшого розгортання дослідження** у представленому напрямі вбачаємо в аналізі результатів творчого застосування інтегральної компетентності у розв'язанні завдань кваліфікаційного магістерського дослідження, тобто можливості теоретичного і практичного застосування представлених у ньому результатів як рівня якості професійної підготовки майбутнього педагога галузі спеціальної освіти.

### **Бібліографія**

**1. Колупаєва А.А.** Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. А.А. Колупаєва. К., Самміт-Книга, 2009. 272 с. **2. Кравченко Л.М.** Поняття «педагогічний менеджмент». Менеджер як професійний управлінець в освіті. [Електронний ресурс] Л.М. Кравченко. URL: <http://ipwi.com.ua>. **3. Кондрашова Л.В.** Концепція формування учителя – професіонала и громадянина в контексте педагогического наследия А.А. Захаренко. Вісник Черкаського університету. Вип.№1, 2017. С.52-58. **4.**

**Ніколенко Л.М.** Освітньо-професійна програма другого (магістерського) рівня. Ніколенко Л.М., Дніпро. 2019. 18 с. **5. Нічуговська Л.І.** Педагогічний менеджмент у формуванні творчого потенціалу майбутніх соціальних педагогів в умовах магістратури. Вісник ЧНУ, серія «Педагогічні науки», 2019. №3. С.101-107.

#### References

**1. Kolupaieva A.A.** Inkliuzyvna osvita: realii ta perspektyvy: monohrafiia. A.A. Kolupaieva. K., Sammit-Knyha, 2009. 272 s. **2. Kravchenko L.M.** Poniattia «pedahohichnyi menedzhment». Menedzher yak profesiinyi upravlinets v osviti. [Elektronnyi resurs] L.M. Kravchenko. URL: <http://ipwi.com.ua>. **3. Kondrashova L.V.** Kontsepsyia formyrovanyia uchytelia – professyionala u hrazhdanyna v kontekste pedahohycheskoho nasledyia A.A. Zakharenko. Visnyk Cherkaskoho universytetu. Vyp. №1, 2017. S.52-58. **4. Nikolenko L.M.** Osvitno-profesiina prohrama druhoho (mahisterskoho) rivnia. Nikolenko L. M., Dnipro. 2019. 18 s. **5. Nichuhovska L.I.** Pedahohichnyi menedzhment u formuvanni tvorchoho potentsialu maibutnykh sotsialnykh pedahohiv v umovakh mahistratury. Visnyk ChNU, seriia «Pedahohichni nauky», 2019. №3. S.101-107.

Дата відправлення статті – 14.03.2020 р.

Авторський внесок: Нічуговська Л.І – 50%, Ніколенко Л.М. – 50%.

УДК 376.1-056.264:616-081.843

DOI 10.32626/2413-2578.2020-16.201-213

**Н.О. Обухова**

[obuchova1977@gmail.com](mailto:obuchova1977@gmail.com)

<http://orcid.org/0000-0003-0837-2821>

**Т.М. Дудченко**

[fedorovgleb366@gmail.com](mailto:fedorovgleb366@gmail.com)

<http://orcid.org/0000-0003-4146-1949>

## ОСОБЛИВОСТІ КОХЛЕАРНОЇ ІМПЛАНТАЦІЇ ТА МЕТОДИ СЛУХОМОВЛЕННЄВОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З КОХЛЕАРНИМ ІМПЛАНТОМ

**Відомості про автора:** Обухова Наталія, спеціаліст I категорії, вчитель-сурдопедагог Запорізької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату «Джерело», Запоріжжя, Україна. У колі наукових інтересів: сурдопедагогіка, навчання дітей з порушенням слуху, слухомовленнєвий розвиток дітей з порушеннями слуху, дітей з кохлеарною імплантацією. E-mail: [obuchova1977@gmail.com](mailto:obuchova1977@gmail.com). Дудченко Тетяна, спеціаліст вищої